

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента Щербініної Ольги Миколаївни
на дисертацію **СЮЙ ФЕЙФЕЙ «Формування виконавської уваги вчителів
музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки»**, представлену на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Функціонуючи на основі інформаційних технологій, що заповнили всі сфери діяльності сучасної людини, суспільство висуває нові вимоги до освіти, прагнучи підготувати молоде покоління до кардинально нового способу здобуття знань, умінь, досвіду. Потреба зробити освіту більш продуктивною, результативною, самостійною та креативною зумовлює необхідність формування в учасників навчального процесу відповідних якостей. В царині мистецької, зокрема музичної освіти особливої значимості набувають психологічні аспекти навчання, врахування яких суттєво сприятиме підвищенню результативності. У цьому плані звернення Сюй Фейфей до проблеми формування виконавської уваги є затребуваним і доречним. З огляду на запити сьогодення саме увага виступає тією якістю, що здатна забезпечити швидку реакцію, самоконтроль, осмислення отриманих результатів. Спираючись на результати психологічних досліджень та розглядаючи увагу в контексті музично-виконавського процесу, дослідниця доводить можливість і доцільність цілеспрямованого впливу на формування виконавської уваги під час фортепіанного навчання. У такий спосіб, дисертаційна робота Сюй Фейфей, значно розширюючи зміст феномену «виконавська увага», висвітлює його як невід'ємний атрибут музично-виконавської та музично-педагогічної діяльності.

Усвідомлення значимості виконавської уваги для професійного становлення вчителя музичного мистецтва, чітке визначення існуючих в освітньому процесі суперечностей, які гальмують загально-художній та виконавський розвиток студентів, а також представлення ефективної методики формування виконавської уваги вчителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки зумовлюють актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Сюй Фейфей.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Детальне ознайомлення з текстом дисертаційної роботи Сюй Фейфей дає підстави відзначити теоретико-методологічну обґрунтованість вихідних позицій дослідження, фундаментальність осмислення таких складних феноменів як «увага», «музичне виконавство», «виконавське мистецтво», «музично-виконавський процес». Вивчення провідних положень фізіології, психології, музикознавства, сучасних педагогічних підходів щодо підготовки майбутніх учителів мистецтва склало підґрунтя для визначення кола важливих проблем, пов'язаних із сутнісними властивостями музично-виконавського процесу. Дисертаційна робота вирізняється логікою викладу матеріалу, послідовністю вирішення поставлених завдань. Зазначимо добру структурованість, якісне оформлення наукового апарату роботи, доцільність використаної в роботі системи дослідницьких методів.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, слід окремо вказати на результати, що мають вагому **наукову новизну**, а саме: *вперше*: розроблено організаційно-методичну модель та поетапну методику формування виконавської уваги майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки; визначено компонентну структуру виконавської уваги майбутнього вчителя музичного мистецтва, показники та критерії оцінювання, рівні сформованості досліджуваного феномена; визначено педагогічні умови та методи формування виконавської уваги майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. Цінним авторським внеском є конкретизація змісту досліджуваної категорії та обґрунтування формування виконавської уваги як передумови вдосконалення виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Зміст та завершеність дисертаційного дослідження

Опанування широкого кола фундаментальних наукових джерел, психологічного, педагогічного та музично-методичного змісту, дозволило дисертантці різнобічно висвітлити виконавську увагу як: засіб продуктивного художнього осягнення й технічного оволодіння музичним твором; передумову успішності концертного виступу; запоруку творчого натхнення; необхідну

умову вдосконалення музично-виконавських якостей; невід'ємну складову музично-виконавської діяльності. Широкий спектр дослідження виконавської уваги дозволив авторці розкрити сутність та визначити структуру поліфонічно-виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, що включає потребово-орієнтаційний, пізнавально-діяльнісний, контрольно-регулятивний та рефлексійно-оцінний компоненти. Слід відзначити вдалий вибір та обґрунтування методологічних засад дисертаційного дослідження, основу яких склали такі наукові підходи як аксіологічний, діяльнісний та індивідуально-диференційний.

Важливим є розуміння фортепіанної підготовки як середовища ефективного формування виконавської уваги майбутнього вчителя музичного мистецтва. Детально розглядаючи виконавську увагу на різних етапах музично-виконавського процесу та в контексті різних видів діяльності, дисертантка розкриває специфіку виконавської діяльності, стадіальність розгортання усього музично-виконавського процесу, що дозволило детально висвітлити характерні прояви досліджуваного феномену на кожному етапі та уцілому.

Глибоке знання проблем фортепіанного навчання та усвідомлення його потенціалу для розвитку музиканта дало змогу Сюзі Фейфай розробити дієвий діагностичний апарат, зорієнтований на виявлення рівнів сформованості різних компонентів виконавської уваги, що забезпечило цілеспрямований вплив на розвиток відповідних складових виконавської уваги.

Найважливішим здобутком дисертаційної роботи незаперечно є розробка авторської методики формування виконавської уваги вчителя музичного мистецтва. Логічний вибір педагогічних принципів, розробка педагогічних умов, застосування різноманітних форм та методів, що склали основу методики, забезпечили успішність експериментальної частини дослідження. Привертає увагу розроблений авторкою алгоритм активізації виконавської уваги, який складається з послідовності п'ятих «З» – зацікавленість, запланованість, зосередженість, захопленість і задоволеність. Відзначимо, що розмаїття цікавих завдань та форм роботи додає роботі змістовності та оригінальності, доповнюючи всі основні аспекти дисертаційного дослідження.

Виділимо такі як: самотренінг, складання карток індивідуальних особливостей виконавської уваги, ведення «Щоденника виконання вправ з розвитку властивостей уваги», розробка плану виконавських цілей.

Окремо слід наголосити на актуальності та ефективності задіяних в експериментальному дослідженні методів, спрямованих на самопізнання та самовдосконалення особистості, зокрема: перебільшеної концентрації, рефлексивної самодіагностики, моделювання сценічних ситуацій, ідеомоторного тренування, інтерпретаторського самоконтролю.

Завдання всіх етапів дослідження та дисертації уцілому Сюй Фейфей виконано; позитивним моментом вважаємо чітке відображення проміжних та загальних підсумків. Результати апробації експериментальної методики та їх аналіз засвідчують статистично достовірну динаміку зростання рівня сформованості виконавської уваги студентів експериментальних груп. Висновки, що підводять підсумки дослідження, є змістовними та обґрунтованими, впливають зі змісту роботи і віддзеркалюють основні результати дисертації.

Значущість дослідження для науки і практики

Результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю. Його матеріали і висновки можуть бути використані у програмах та методичних посібниках, присвячених музично-виконавській підготовці студентів та їх майбутній професійній діяльності.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 11 публікаціях, з яких 5 – у наукових фахових виданнях України з педагогіки (1 з них у співавторстві); 2 – у зарубіжних наукових виданнях (1 з них у співавторстві).

Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату

За структурою, змістом та оформленням дисертація і автореферат відповідають діючим нормативним документам. Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в авторефераті, належним чином розкрито та обґрунтовано в рукописі дисертації.

Дискусійні питання та зауваження

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та висловити побажання:

1. Правомірно обґрунтовуючи значимість фортепіанної підготовки щодо самореалізації майбутнього фахівця, дослідниця визначає головну мету та основні завдання фортепіанного навчання (2.1). Поряд з цим, поза увагою залишився такий важливий аспект як інтерпретація музичних творів. З огляду на авторське розуміння виконавської уваги, де чітко вказується на етап *«реалізації власної виконавсько-інтерпретаційної концепції»*, вважаємо доцільним віднести формування умінь музично-виконавської інтерпретації до пріоритетних завдань.
2. Важливим надбанням дисертантки є розробка педагогічних умов, урахування яких сприяло інтенсифікації формування виконавської уваги майбутніх вчителів музики. Позитивно оцінюючи зміст представлених умов, зазначимо, що формулювання другої умови несповна розкриває її суть, потребуючи, на наш погляд, більшої конкретизації.
3. Дисертаційна робота Сюй Фейфей характеризується вдалим поєднанням ефективних форм, методів та прийомів формування виконавської уваги вчителів музичного мистецтва. Проте, контент експериментальної авторської методики міг би збагатитися за рахунок представлення конкретних прикладів студентських робіт.
4. В дисертації ґрунтовно висвітлено теоретичні засади досліджуваної проблеми, водночас деякі фрагменти тексту перевантажено детальним категоріально-понятійним аналізом, що відволікає від сприйняття основного змісту.
5. Дисертанткою опрацьовано значну кількість наукової літератури, що забезпечило різнобічне висвітлення досліджуваної проблеми. Водночас виникає питання щодо представлення досягнень сучасних китайських дослідників у даній галузі.

Висловлені зауваження викликають лише дискусію і не зменшують наукової ваги дисертаційного дослідження Сюй Фейфей та не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Сюй Фейфей «Формування виконавської уваги вчителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки» є актуальним, самостійним, структурно завершеним, цілісним дослідженням, яке за рівнями наукової новизни, теоретичного і практичного значення, глибини розкриття досліджуваної проблеми, обґрунтованості отриманих результатів відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами), а її автор, Сюй Фейфей, цілком заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інструментально-виконавської підготовки
Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

О.М.Щербініна

О.М. Щербініна
Засвідчує:
Зав. кафедри *К.М. Сташок*